

Met de P van Participatie

Projecten ter bevordering van sportparticipatie bij kansengroepen

In het kader van het Participatiedecreet kunnen vzw's twee keer per jaar een subsidieaanvraag voor participatieprojecten indienen. Het doel van deze projecten moet zijn 'kansengroepen toeleiden naar sportieve, culturele of jeugdwerkactiviteiten en/of vertrekken vanuit kansengroepen'. Lokale sportdiensten kunnen bij dergelijke projecten belangrijke partners zijn. In deze bijdrage wordt het beleidskader rond de participatieprojecten geschetst en komen er ter inspiratie voorbeelden uit de praktijk aan bod.

De zogenoemde 'participatieprojecten rond sport, jeugdwerk en cultuur' zijn één van de maatregelen binnen het participatiedecreet. Het participatiedecreet – voluit het decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport – beoogt de ondersteuning, verrijking en versterking van de participatie in het cultuur-, jeugd- en sportbeleid. 'Flankerend' wijst op de aanvullende en ondersteunende rol ten aanzien van sectoraal beleid op de domeinen sport, jeugdwerk en cultuur. 'Participatie' staat centraal in zijn verschillende dimensies. 'Stimulerend' wijst op de kansen tot vernieuwende praktijken.

Enkele voorbeelden van andere ondersteuningsmaatregelen binnen het decreet zijn:

- de lokale netwerken vrijetijdsparticipatie;
- proeftuinen sport waaronder Buurtsport-medewerkers, het Dynamo Project, project Vecht & Dans en Kort op de bal van vzw Jes, Open Stadionprojecten en de proeftuinen jeugd waaronder enerzijds verenigingen die werken met kinderen en jongeren die leven in armoede, anderzijds verenigingen die allochtoon jeugdwerk ondersteunen;
- Sportgemeente van Vlaanderen in 2011 Gent;
- de Rode Antraciet; vereniging ter bevordering van de culturele en sportieve participatie van gedetineerden.

Participatie is de basisdoelstelling van het decreet, maar wat verstaan we onder participatie?

Binnen het beleid wordt er bij het begrip 'participatie' een onderscheid gemaakt tussen twee dimensies; participatie als deelnemen en participatie als deelhebben.

Deelnemen wijst op de participant of deelnemer als gebruiker, toeschouwer, meedoener. Bijvoorbeeld, een jongere neemt deel aan een sportactiviteit en geniet van het aanbod. Eenvoudig en simpel, het objectief deelnemen aan een vrijetijdsaanbod waarbij de jongeren geen eigen inbreng doen of de activiteit mee vorm geven.

Deelhebben gaat verder dan het neutraal deelnemen. Het legt de nadruk op een actieve betrokkenheid. Als participant ben je betrokken en geëngageerd in het aanbod, je geeft mee vorm. Bijvoorbeeld, allochtone meisjes organiseren samen met een dansclub tien lessen in het buurthuis en brengen op het einde van de lessenreeks een performance op het wijkfeest. Deze meisjes zijn mede-eigenaar geworden van het aanbod, ze hebben een inbreng gedaan en een eigen stempel aan het aanbod gegeven. De muziek werd door hen gekozen, gedanst binnen een bepaald thema, gekoppeld aan hun eigen leefwereld en omgeving. Tussen beide dimensies kunnen we verschillende vormen van participatie plaatsen die een mix zijn van beide.

In de praktijk spreken we ook over passieve en actieve participatie. Passief is wederom deelnemen aan een vaststaand aanbod, bijvoorbeeld een evenement. Actief wijst terug op de betrokkenheid en inspraak van participanten, bijvoorbeeld als groep samen een evenement opzetten.

Participatie bevorderen, van wie?

Het Vlaams cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid richt zich tot een breed en ruim publiek. In onze samenleving zijn er mensen die niet deelnemen aan het vrijetijdsaanbod. Diegene die niet participeren, of uit het aanbod vallen, of uitgesloten worden door het aanbod, ervaren verschillende drempels. Er zijn verschillende oorzaken voor de afwezigheid van bepaalde individuen en groepen. Verschillende drempels belemmeren participatie:

- informatiedrempels;
- praktische drempels;
- financiële drempels;
- sociale drempels;
- culturele drempels.

De vaststelling van één of meerdere participatiedrempels vraagt om een specifieke aanpak, aanvullend op de reguliere. Binnen het participatiedecreet wordt aandacht besteed aan de noden en drempels waarmee bepaalde bevolkingsgroepen worden geconfronteerd bij het participeren aan sport, cultuur en jeugdwerk. ►

Wie zijn die bevolkingsgroepen of de zogenaamde kansengroepen?

Er worden vijf groepen onderscheiden:

1. personen in armoede;
2. gedetineerden;
3. personen met een handicap;
4. mensen van etnisch-cultureel diverse afkomst;
5. gezinnen met jonge kinderen.

Het beleidskader rond de participatieprojecten

Het participatiedecreet creëerde een subsidiekader voor initiatieven rond participatie waaronder projecten gericht op de stimulering van participatie.

Participatieprojecten kunnen twee keer per jaar ingediend worden. De volgende indiendatum is 15 februari 2011. De subsidieaanvraag kan enkel gebeuren door een vzw. Sportdiensten, jeugddiensten, cultuurdiensten en OCMW's kunnen dus geen participatieproject indienen, tenzij ze een vzw-status hebben. Indien je als vereniging reeds Vlaamse werkingsubsidies ontvangt, kom je niet in aanmerking voor een subsidiering via de participatieprojecten. Er zijn echter twee uitzonderingen: projecten die gedetineerden als doelgroep hebben en/of uitzonderlijke projecten.

Het doel van participatieprojecten is om kansengroepen toe te leiden naar sportieve, culturele of jeugdwerkactiviteiten en/of te vertrekken vanuit kansengroepen. Er zijn enkele criteria waarop de

projecten beoordeeld worden:

- inspelen of tegemoetkomen aan de eigenheid van de kansengroep;
- een voorbeeld- of voortrekkersfunctie voor de praktijk op het vlak van methode, communicatie, netwerkvorming of de manier waarop kansengroepen bereikt worden;
- oog voor interculturaliteit;
- aandacht voor ouderen;
- het in aanmerking komen voor subsidie binnen het domein sport, cultuur, media en vrije tijd.

Het doel van participatieprojecten is om kansengroepen toe te leiden naar sportieve, culturele of jeugdwerkactiviteiten en/of te vertrekken vanuit kansengroepen

Sinds 2008 werden ongeveer tweehonderd projecten opgezet in Vlaanderen. Zeer diverse initiatieven met verschillen in doelstellingen, aard van de initiatiefnemers, de doelgroep die men beoogt en de methodiek die men hanteert. Het experimentele karakter van deze projecten benadrukt de focus op het ontwikkelen van vernieuwende methodieken en werkvormen en het ontsluiten van nieuwe kennis en ervaringen.

Geleerd van bestaande projecten: enkele tips en tricks

- Duidelijke omschrijving van de doelgroep en de doelgroep ook actief

betrekken in het project. Samen acties opzetten, een analyse van de behoeften en noden. Kom tegemoet aan de eigenheid van mensen.

- Omschrijf de context waarbinnen het project opgezegd wordt, met een onderscheid tussen de reguliere werking en de vernieuwende aanpak.
- Werk samen met andere organisaties en diensten zodat je werking versterkt kan worden. Denk hierbij ook aan niet-alledaagse partners.
- Aandacht voor het sensibiliseren van partners en betrokkene omtrent armoede, handicap, interculturaliteit ... en de positieve beeldvorming van kansengroepen.
- Maatwerk! Pas je aanbod aan vanuit de leefwereld van de doelgroep.
- Het project is een proces waarbij participanten betrokken en bevraagd worden naar hun beleving. Het gaat om vrijetijdsbesteding- en beleving.
- Ga op zoek naar een passende methodiek en werkvorm.
- Sport wordt gehanteerd als middel tot een maatschappelijk doel. Vertrek niet vanuit een 'probleem' gerelateerd aan de doelgroep, maar vanuit competenties.
- Doordenk je concept, schakel bijvoorbeeld een stuurgroep in.
- Durf je eigen werking kritisch in vraag stellen. Vertrek met je project vanuit een grondige analyse.
- Hou rekening met de drempels die mensen ervaren en durf deze ook te benoemen.

Geplukt uit de praktijk ... sportparticipatieprojecten

Jespo vzw voorziet een naschools, kindgericht en netoverschrijdend omnisport-activiteitsaanbod op initiatie- en recreatieniveau. Als gekende organisatie in Antwerpen vingen ze het signaal en de noodzaak op om maatschappelijk kwetsbare jongeren te bereiken en vooral te behouden. Met het participatieproject wil Jespo inzetten op twee maatschappelijke doelstellingen:

- Op een structurele en geordende manier wijze kansengroepen bereiken en toeleiden. Hierbij wordt samengewerkt met verschillende sociale organisaties en sportproevers opgezet. Daarnaast zetten ze ook een kosteloos opleidingstraject op.

- Het aanpassen van het aanbod aan de noden van kansengroepen waarbij aandacht is voor toegankelijkheid en blijvende participatie. Hierbij worden intervisietrajecten opgezet rond diversiteit, nieuwe sportgroepen opgezet en een tweedehands sportuitrustingsstelsel.

Meer info op www.jespo.be.

Ketfoot plus Wingene is een initiatief genomen door ouders met een kind met leerstoornissen. Zij spraken de voetbalclub aan om voetbaltrainingen op te zetten voor kinderen die niet kunnen aansluiten bij het reguliere aanbod in de club. De kinderen krijgen via de trainingen de kans om te voetballen en op lange termijn ook door te groeien naar de reguliere competitieafdelingen. Tijdens de training worden de kinderen intens begeleid. De voetbalclub neemt een groot engagement op zich.

Sport en diversiteit, een project opgezet door het Antwerps minderheden-centrum De8 in samenwerking met Bloso, ISB, VSF, stadslabo Jes en vzw Antwerpen Sportstad. In oktober jl. werd een studiedag rond het thema 'sport en diversiteit' opgezet waarbij verschillende sessies rond praktijk, beleid en onderzoek aan bod kwamen. Daarnaast werden provinciale infoavonden opgezet voor sportclubs en -federaties waarbij in dialoog een praktijkverhaal werd toegelicht en knelpunten en mogelijkheden gepresenteerd werden. Aanvullend op deze acties werd de website www.sportendiversiteit.be opgezet als ondersteuning voor sportclubs en professionele ondersteuners. De website fungeert als informatiekanal en vragen/

antwoorden rond het thema diversiteit en verwante onderwerpen. Je vindt er tools, tips en praktijkvoorbeelden.

HIP-project van het wijkcentrum De Kring, een Vereniging Waar Armen Het Woord Nemen in Eeklo, zet met hun project in op sportparticipatie van volwassenen in armoede. Via de vereniging worden individuen toegeleid tot sportclubs en activiteit. Op maat van het individu wordt op zoek gegaan naar een leuke sportbeoefening. Hierbij wordt aandacht besteed aan de toeleiding, maar ook aan de ondersteuning eenmaal mensen instromen in een club. Daarnaast worden sportactiviteiten in groep georganiseerd met een laagdrempelige instap en toegankelijkheid. Omnisport met de nadruk op bewegen. Daarnaast wordt het project sterk gekoppeld aan gezondheid. Voor dit project werkt De Kring zeer nauw samen met de sportdienst Eeklo, OCMW en sociaal huis, LOGO gezond+, Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen en CM Midden-Vlaanderen. Meer info op www.wijkcentrumdekring.be.

Mechelse Hattrick, een samenwerking tussen Racing Mechelen en KV Mechelen, doet verschillende projecten in het kader van de proeftuin Open Stadion gericht naar verschillende doelgroepen. 'Participatie van gedetineerden' is een participatieproject en wil het voetbal toegankelijker maken voor gedetineerden in de gevangenis van Mechelen. In samenwerking met de sportfunctionaris in de gevangenis worden voetbaltornooien opgezet. De Mechelse Hattrick zorgt voor de orga-

nisatie, de begeleiding en materiële ondersteuning.

Meer info op www.mechelsehattrick.be of www.openstadion.be.

Laat zeker en vast zo snel mogelijk aan Piet Van der Sypt, medewerker sportparticipatie ISB, iets weten als je interesse hebt om samen met een vzw een aanvraag in te dienen. Zo kunnen wij helpen waar nodig.

Hou alvast dinsdag 8 februari in de namiddag vrij! Op die dag willen ISB en Demos jou de kans geven om van gedachten te wisselen met andere projecten.

Leestips

- Samen 'n koffie en dan actie (ISB, DEMOS en Vlaams netwerk)

- We blijven niet in de kou staan. Mensen in armoede genieten van cultuur, sport en vrije tijd;
- Open stadion, open clubs. Het samenspel tussen voetbal en samenleving;
- Brochure Diversiteit en voetbal (De8);
- Dossier Sportparticipatie Demos op www.demos.be.

» **Tatjana Van Driessche**
stafmedewerker Lokale Netwerken en Sport, Demos

» **Trefwoord(en):** sportparticipatie, subsidies, participatiedecreet

Het participatiedecreet geëvalueerd ...

Wanneer u dit artikel leest, zijn er diverse evaluatieprocessen lopende omtrent het participatiedecreet. De verdeling van de beleidsdomeinen van het participatiedecreet (sport, cultuur en jeugd) van één (Anciaux) naar nu drie verschillende ministers is hier een belangrijke factor. Zo worden onder andere de diverse

proeftuinen (zoals het project van de Buurtsportanimatoren en coaches, het Dynamoproject ...) en de regelgeving rond lokale netwerken tussentijds geëvalueerd. Belangrijk is ook de evaluatie van de subsidies voor projecten voor toeleiding van kansengroepen, waarvoor hierboven een oproep is. Momenteel zien we dat weinig sportprojecten ingediend worden ondanks actieve communicatie. Mogelijke knelpunten zijn vol-

gens ISB de beperkte afstemming van subsidiekader op de eigenheid van de sportsector, de door sport niet gekende opvolging door de administratie sociaal-cultureel werk en de onduidelijkheid over de rol van lokale besturen (zoals sportdiensten, CC's ...) in de projecten.

» **David Nassen**
directeur ISB